

Standpunten 2002

De Belgische cementindustrie

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE CEMENTNIJVERHEID

Febelcem

Febelcem V.Z.W.
 Voltastraat, 8
 1050 Brussel
 Tel.: 02.645.52.11
 Fax: 02.640.06.70
 febelcem@febelcem.be
 www.febelcem.be

Leden

CBR Cementbedrijven N.V.
 Terhulpesteenweg, 185
 1170 Brussel
 Tel.: 02.678.32.11
 Fax: 02.660.64.33

Holcim (België) N.V.
 Rue des Fabriques, 2
 7034 Obourg
 Tel.: 065.35.81.11
 Fax: 065.35.85.45

Compagnie des Ciments Belges "CCB" N.V.
 Grand-Route, 260
 7530 Gaurain-Ramecroix
 Tel.: 069.25.25.11
 Fax: 069.25.25.90

Raad van bestuur

Voorzitter

B. Ghins

Bestuurders

H. de Penfentenyo

J-M. Domange

R. Gheysens

B. Kueng

V. Lefebvre

Secretaris

J-P. Jacobs

INHOUD

Hoofdstuk 1: Editorial	3
"Er moet opnieuw een klimaat van economisch vertrouwen komen !" Gesprek met Bernard Ghins, Voorzitter van Febelcem.	
Hoofdstuk 2: Environnement	4
Duurzame ontwikkeling, een steeds nadrukkelijker realiteit voor de Belgische cementfabrieken	
Hoofdstuk 3: Economie	8
De bouwmarkt in 2002	
Hoofdstuk 4: Statistiques	14
Algemene statistieken grijs cement	
Hoofdstuk 5: Sociaal	17
Het sociale landschap in 2002	

Fotoverantwoording

Fotos:
 Diatheek FEBELCEM

Realisatie:
 Synopsis N.V.

Fotograaf pag. 17, 18:
 A. Nullens

Verantwoordelijk uitgever:
 Jean-Pierre Jacobs

“Er moet opnieuw een klimaat van economisch vertrouwen komen !”

Gesprek met Bernard Ghins, Voorzitter van Febelcem

1

Om het hoofd te kunnen bieden aan de economische uitdagingen die aan de horizon opduiken, wil Febelcem zijn stem laten horen met de bedoeling de leden opnieuw vertrouwen in de toekomst te geven... Bernard Ghins, Voorzitter, deelt zijn indrukken met ons.

•Mijnheer Ghins, hoe ziet u de toekomst van de Belgische cementsector ?

Bernard Ghins: We hoeven er geen doekjes om te winden... de toestand is niet echt schitterend. 2002 was geen goed jaar. Het crisisklimaat en de sputterende internationale economie hebben een flinke deuk geslagen in het vertrouwen van onze consumenten. Met dat als basisgegeven ziet de toekomst er niet meteen rooskleurig uit. Wat ook nog eens wordt gestaafd door al die studie- en analyseinstanties die regelmatig hun indicatoren voor 2003 moeten afzwakken! En die flauwe barometerstand geldt uiteraard ook voor de cementindustrie...

•Waar moet Febelcem zich de komende maanden vooral op concentreren ?

Bernard Ghins: Naar mijn gevoel moet Febelcem nieuwe voorstellen of suggesties lanceren naar de politici toe. Ik wil daarmee niet zeggen dat we onze voorgedij-overheden moeten gaan bekritisieren, maar het is wel belangrijk - in de huidige sombere context - dat we onze stem laten horen met alle partners uit de bouw om opnieuw een klimaat van economisch vertrouwen te installeren dat bedrijven er weer toe aanzet om te investeren.

•Heeft de lauwe economische conjunctuur een invloed op uw strategische visie op uw patronale federatie ?

Bernard Ghins: De hoofddoelstellingen blijven dezelfde. We willen vooral onze acties verderzetten om het gebruik van producten op basis van cement te stimuleren. We moeten eveneens onze communicatie-inspanningen inzake milieu voortzetten en zelfs nog opvoeren. De cementindustrie is een moderne industrie, die haar omgeving respecteert en die een partnerrol wil spelen in de maatschappij, dit in het kader van de duurzame ontwikkeling.

En dat zijn doelstellingen op lange termijn. Febelcem is er zich echter van bewust dat de leden mikken op een vermindering van de kosten. In dat opzicht moeten we werk maken van een beter gebruik van de hulpbronnen en moeten we synergieën ontwikkelen met andere groeperingen en federaties, bijvoorbeeld door de rol van het Beton-Platform te versterken.

Beter doen met minder, dat is zowat onze uitdaging.

•Is er vandaag nog ruimte voor optimisme ?

Bernard Ghins: Natuurlijk ! We weten allemaal dat we te maken hebben met een cyclische markt. De crisis kan dus niet blijven duren... Het economisch herstel, dat we verwachten tegen 2004-2005, zal de ondernemingen en hun federaties meer armslag geven. Febelcem, om het terug over onze federatie te hebben, heeft altijd prima werk geleverd. De inspanningen die vandaag worden geleverd - matigingen, reorganisaties en partnerships - zijn stuk voor stuk troeven die onze federatie in staat zullen stellen zich beter te ontwikkelen zodra het de markt economisch weer voor de wind gaat, en dit zowel ten dienste van de cementindustrie als ten dienste van de betonsectoren...

Duurzame ontwikkeling, een steeds nadrukkelijker realiteit voor de Belgische cementfabrieken

2

Van de groeve tot het vervoer van afgewerkte producten voeren de cementbedrijven het milieubehoud hoog in het vaandel. In elke fase van de productie en distributie speelt duurzame ontwikkeling een sleutelrol.

In dat opzicht heeft de cementindustrie een originele specificiteit ontwikkeld, met name haar uitzonderlijke vermogen om secundaire stoffen nuttig toe te passen en recuperatiefilières op te zetten die leiden tot alternatieve of vervangende brandstoffen.

Sinds een paar jaar heeft de cementindustrie haar valorisatiepotentieel geïdentificeerd en ontwikkeld inzake het gebruik van vervangende brandstoffen zoals autobanden, hout, papier, automaalresten, gebruikte olie enz., die ze in alle veiligheid aanwendt. Deze brandstoffen worden immers alleen maar gebruikt in de ovens na controle van hun samenstelling en nadat hun geschiktheid werd nagegaan om ingezet te worden in de cementproductie. Alleen op die manier kunnen de veiligheid van het personeel en de buurtbewoners en de kwaliteit van het cement optimaal gegarandeerd worden.

Ook al stond 2002 (en het begin van 2003) in het teken, zoals we verder zullen zien in dit artikel, van scherpe discussies inzake de nuttige toepassing en de vernietiging van afval, toch heeft de cementindustrie ook oog voor heel wat andere middelen om haar impact op het leefmilieu in de hand te houden. We denken daarbij aan de herinrichting van groeves, aan de vermindering van de stofemissies, aan de controle van gasemissies, aan de besparing van grondstoffen enz. Stuk voor stuk aspecten waar ecologische overwegingen en economische wetmatigheden elkaar vinden.

Door haar investeringen en haar permanent voluntaristisch beleid maakt de cementindustrie van de bescherming van het leefmilieu en de duurzame ontwikkeling een vast onderdeel van haar activiteiten.

NUTTIGE TOEPASSING / Vernietiging... DE TWIJFEL IS WEGGENOMEN !

Moeten we de verbranding van afval met recuperatie van energie of de verbranding in de ovens van de cementindustrie beschouwen als de vernietiging of als de nuttige toepassing van afval ? Deze vraag gaf de laatste maanden aanleiding tot heel wat interpretaties. In twee arresten van 13 februari 2003 schuift het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen eindelijk

Foto: Alain De La Bruyère

duidelijk omlinjende criteria naar voor die nauw aanleunen bij de visie van de cementindustrie... Dat is dus uitstekend nieuws voor de sector.

Twee rechtszaken

Zaak C-458/00 • Een Luxemburgs bedrijf vraagt de toelating om in Frankrijk huishoudelijk afval te vervoeren, met de bedoeling dat te verbranden in de verbrandingsoven van de Stedelijke Gemeenschap van Straatsburg. Omdat deze verbrandingsoven de energie recupereert die vrijkomt bij de verbranding van afval, gaat de Luxemburgse onderneming er van uit dat het hier gaat om een nuttige toepassing van afval.

De Luxemburgse overheden denken daar echter anders over en beschouwen deze operatie als een vernietiging van afval.

Er wordt dus een klacht ingediend bij de Commissie. De Commissie schaaft zich achter de mening van de Luxemburgse onderneming, terwijl de Luxemburgse Staat bij zijn standpunt blijft. Het geschil wordt dus voor het Hof van Justitie gebracht.

Zaak C-228/00 • De Duitse overheid weigert het vervoer, naar België, van afval dat in hoofdzaak gebruikt zal worden als brandstof in de ovens van de cementindustrie. Aangehaalde reden: dit afval is bestemd om te worden vernietigd en niet, zoals de aanvrager opgeeft, om nuttig te worden toegepast. De Duitse overheid baseert haar beslissing op omzendbrieven van het ministerie van leefmilieu van de deelstaat Noordrijn-Westfalen waarin criteria worden meegedeeld die een onderscheid maken tussen nuttige toepassing en vernietiging.

Er wordt een klacht ingediend bij de Commissie. De Commissie is van mening dat de criteria die in deze omzendbrieven worden opgesomd, niet relevant zijn, terwijl de Duitse overheid bij haar standpunt blijft. Het geschil wordt dus voor het Hof van Justitie gebracht.

De arresten van het hof

Het Hof baseert zijn arresten enerzijds op het begrip *“hoofdgebruik als brandstof of ander middel om energie te produceren”* en, anderzijds, op het begrip zelf van de nuttige toepassing.

Wat het begrip nuttige toepassing betreft, oordeelt het Hof van mening dat *“het basiskarakter van een nuttige toepassing van afval bestaat in het feit dat dit procédé in hoofdzaak draait rond het principe dat afval een nuttige functie kan vervullen, doordat het als vervanger kan optreden van andere materialen die gebruikt hadden moeten worden om deze functie te vervullen, en waardoor natuurlijke rijkdommen kunnen worden uitgespaard”*.

In de zaak C-458/00 voegt het Hof er nog aan toe dat de Commissie geen enkel element heeft aangebracht dat het tegendeel bewijst (bijvoorbeeld, *“het feit dat het bewuste afval bestemd zou zijn geweest voor een installatie die, indien ze niet zou worden bevoorrad met afval, haar activiteit had moeten voortzetten door gebruik te maken van een primaire energiebron”*, of dat het bewuste afval geleverd moest worden tegen betaling vanwege de exploitant van de verbrandingsinstallatie).

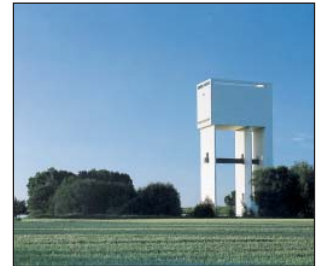

Foto: André Nullens

Foto: Steven Van Den Bergh

In de zaak C-228/00 is het Hof van mening dat *“zodra het gebruik van afval als brandstof voldoet aan de voorwaarden [vermeld in zijn arrest], dit valt onder het principe van de nuttige toepassing”*. Het Hof voegt er echter aan toe dat het vijfde punt van artikel 7, § 4, a), van verordening 259/93 *“de betrokken bevoegde overheden in staat stelt zich te verzetten tegen vervoer van afval bestemd voor nuttige toepassing wanneer de verhouding tussen nuttig toepasbaar afval en niet nuttig toepasbaar afval, de geschatte waarde van de stoffen die uiteindelijk nuttig toegepast zullen worden of de kostprijs van de nuttige toepassing en de kostprijs van de vernietiging van het niet nuttig toepasbaar afval van die aard zijn dat een nuttige toepassing vanuit economisch en ecologisch oogpunt niet gegrond is”*. De criteria van de omzendbrieven kunnen zeer zeker op dit niveau en geval per geval een rol spelen, aldus het Hof, maar zeker niet op het niveau van het onderscheid dat gemaakt moet worden tussen vernietiging en nuttige toepassing.

De besluiten van het Hof van 13 februari 2003 zijn in dubbel opzicht zeer bemoedigend voor de cementsector.

Eenzijds wordt de positieve rol van de sector inzake leefmilieu erkend. De cementsector gebruikt immers al sinds lange tijd afval als brandstof voor de productie van energie, dit volgens strikte milieuregels en volgens de criteria die het Hof zopas heeft uitgevaardigd. Bovendien ontlast de sector de gemeenschap van een deel van haar afval.

Anderzijds kondigen de arresten van het Hof het einde aan van muggenzifterige en protectionistische wetten, reglementen en administratieve praktijken die, zoals in Duitsland, waar het vervoer van bepaald afval ten onrechte werd verboden, de uitputting van de energiebronnen in de hand werkten en een belemmering betekenden voor de economische ontwikkeling.

In feite komt het er op neer dat het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen dit samengaan van milieu- en economische belangen, dat al lange tijd door de cementsector op de voorgrond wordt geschoven, onlangs officieel heeft bekrachtigd.

EEN BEDREIGING VOOR DE CEMENTINDUSTRIE: DE AFVALBELASTING IN HET VLAAMSE GEWEST

Er zijn veranderingen op til inzake de belasting van afval, en die veranderingen zijn niet meteen een goede zaak voor de cementindustrie.

In principe, en tot nu, geeft de hiërarchie in de afvalverwerkingsmethodes (die werd geregeld op Europees vlak) de voorkeur aan de nuttige toepassing van afval boven de vernietiging ervan. Het huidige stelsel voor de belasting van afval, dat werd bepaald via een decreet van het Vlaams Parlement van 02 juli 1981, is een correcte omzetting van dit Europese principe, in die zin dat het de vernietiging van afval bestraft en een fiscale stimulans creëert ten gunste van de nuttige toepassing van afval (geen belasting!).

Een voorontwerp van decreet ter wijziging van de artikels 47 tot 53 van het decreet van het Vlaams Parlement van 02 juli 1981 voorziet echter een fundamentele herziening van de afvalbelasting, met name door de aanslagvoeten te verminderen die van toepassing zijn op de verbranding van gevaarlijk afval en door een taks in te voeren op de nuttige toepassing van afval in het circuit van de cementfabrieken.

Foto: Thibaut Bruyr

Een misplaatst voorontwerp

De cementindustrie is hevig gekant tegen dit voorontwerp dat het huidige belastingstelsel wijzigt. Ze schuift in dit verband vier gegronde bezwaren naar voor:

1. De belangrijkste kritiek op dit voorontwerp is dat het een aanzienlijke belasting invoert op de nuttige toepassing van afval binnen de cementfilière en daarbij de belasting op de verbranding van gevaarlijk afval sterk vermindert. Daardoor pleegt dit decreet een flagrante inbreuk op het principe waarbij prioriteit wordt verleend aan de nuttige toepassing, vermits het decreet het verschil in fiscale behandeling tussen beide vormen van afvalbeheer marginaliseert. Dit druist ook helemaal in tegen het regulerende en stimulerende karakter dat de Vlaamse wetgever wenst te geven aan de milieubelasting.
2. Een andere kritiek is dat dit ontwerp de specifieke kenmerken miskent van de nuttige toepassing binnen de cementfilière. Door het "nulafval"-aspect van deze nuttige toepassing wordt elke bijkomende productie van afval vermeden. Dat maakt dat de nuttige toepassing in de cementindustrie veel beter scoort dan andere vormen van afvalverwerking.
3. Het belasten van de nuttige toepassing van afval zou een (verontrustend) precedent betekenen. Er bestaat immers geen gelijkaardige belasting in de belangrijkste concurrerende economieën.
4. De gevolgen van deze taks, samen met de niet-afrekbaarheid van de milieuheffingen, zullen de structurele fiscale en parafiscale belemmeringen waarmee de Vlaamse economische actoren geconfronteerd worden, nog aanzienlijk versterken.

De "nulbelasting" is een troef voor het leefmilieu

In het licht van het voorafgaande is Febelcem van mening dat er alle redenen toe zijn om voor de nuttige toepassing in de cementsector een "nulbelasting" in stand te houden. Febelcem herinnert er trouwens aan dat het beheer van het afval door de nuttige toepassing ervan in de cementfabrieken een zeer duurzame en zelfs optimale oplossing is, zowel op milieuvlak als op economisch en sociaal niveau.

A. Op milieuvlak:

- Afval kan nuttig worden toegepast als energiebron, waardoor een aanzienlijke hoeveelheid fossiele brandstoffen uitgespaard wordt, wat dan op zijn beurt leidt tot een afname van de uitstoot van gasen, waaronder de broeikasgasen.
- Ook de minerale fractie van afval kan nuttig worden toegepast als grondstof, waardoor een aanzienlijke hoeveelheid klassieke grondstoffen uitgespaard kan worden.
- Deze werkwijze biedt een "nulafval"-oplossing. Beide manieren van nuttige toepassing produceren achteraf immers geen restafval.

B. Op economisch en sociaal vlak:

- Door zijn economische toegankelijkheid - een punt dat heel belangrijk is in de huidige delicate internationale economische context - biedt het afvalstoffenbeheer door nuttige toepassing binnen de cementindustrie de markt van de afvalverwerking een kwalitatief concurrentieel alternatief.

Er komt dus wat op de helling te staan indien het Vlaamse Parlement blijft vasthouden aan zijn voorontwerp.

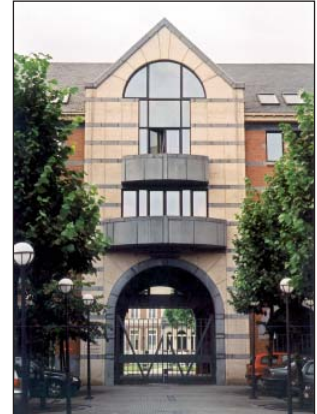

Foto: Joseph Montoisy

Foto: Bart Verstraete

De bouwmarkt in 2002

3

De achteruitgang van de conjunctuur die zich in 2001 voor het eerst manifesteerde, heeft zich in de loop van 2002 voortgezet. Het is al lang geen geheim meer dat het algemene economische klimaat erg somber is. Ook de bouwmarkt deelt in de klappen !

BELGISCHE ECONOMISCHE CONTEXT IN 2002

Volgens het Planbureau was de groei van het BBP in België zeer bescheiden. In 2002 bedroeg die nauwelijks meer dan 0,7 % en dit terwijl ook al in 2001 geen 0,8% werd gehaald. Ons land kent dus voor het tweede opeenvolgende jaar een zeer zwakke groei. Deze toestand is wel erg uitzonderlijk en hadden we niet meer meegemaakt sinds de jaren 80...

In het eerste halfjaar van 2002 wist onze nationale economie zich licht te herstellen onder impuls van de export. Dat herstel werd de maanden daarop echter jammer genoeg niet voortgezet. Deze schadelijke vertraging kan in hoofdzaak worden toegeschreven aan de instorting van de beursmarkt (zomer 2002) en aan het gespannen geopolitieke klimaat in het Midden-Oosten.

De woningbouw

De activiteit in de sector van de nieuwbouwwoningen bleef verder achteruitgaan, een beweging die twee jaar geleden werd ingezet. Wat de investeringen betreft voor het jaar 2002, kent de sector een achteruitgang van 4 % in vergelijking met 2001.

Verscheidene factoren kunnen deze dalende tendens verklaren:

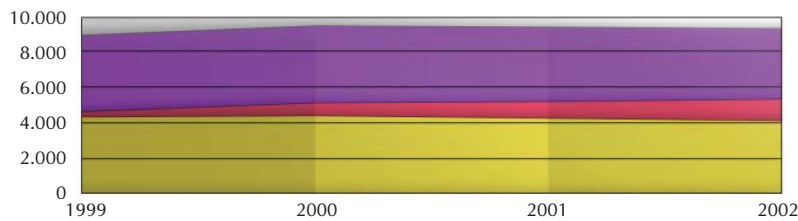
1. De verdere speculatie rond de prijzen van bouwgronden in Vlaanderen, die in de hand werd gewerkt door het "Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen", dat een beter beheer beoogt van de nog beschikbare bouwgronden (speculatie heeft ertoe geleid dat de prijzen van bouwgronden in Vlaanderen sinds 1995 zo goed als verdubbeld zijn!).
2. Het tekort aan beschikbare bouwgronden, in hoofdzaak in Vlaanderen.
3. De onzekerheid die heerst op de arbeidsmarkt en die een rem blijft zetten op investeringen.

Foto: Vincent Picart

Gelukkig heeft de renovatie, net als in 2001, haar positie ten opzichte van de nieuwbouw in 2002 weten te versterken (+ 2 %).

Evolutie 1999-2002 van de investeringen in de woningbouw in België (in miljard euro - constante prijzen 2001)

■ Totaal woningbouw
■ Renovatie
■ Nieuwe woningen

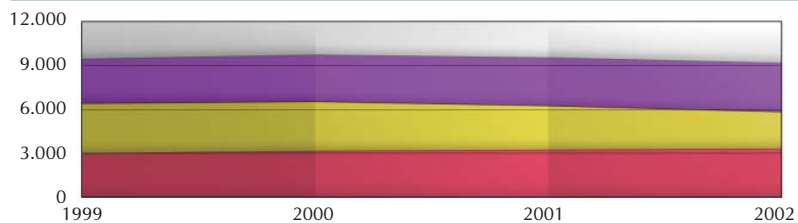
Bron: VKEIB

Utiliteitsbouw

Op de sector van de kantoren na, kende de hele niet-residentiële nieuwbouw een fikse daling van het opgestarte volume. Inzake investeringen kondigt de VKEIB (de Vereniging voor de Kwaliteit van de Economische Indicatoren in de Bouw) een globale vermindering aan van 7 % in vergelijking met 2001.

De renovatiesector, van zijn kant, kende een nieuwe stijging van 2 %, en blijft dus gestaag groeien.

Evolutie 1999-2002 van de investeringen in de niet-residentiële bouw in België (in miljard euro - constante prijzen 2001)

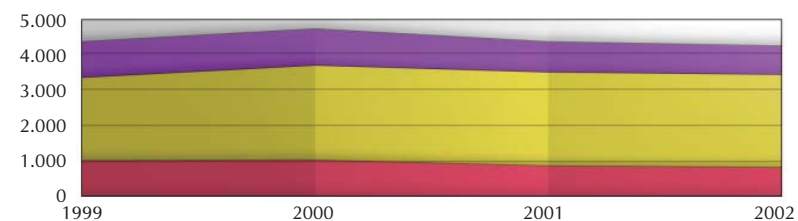
■ Totaal niet-residentiële bouw
■ Nieuwe niet-residentiële bouw
■ Renovatie

Bron: VKEIB

Openbare werken

In 2002 werd minder geïnvesteerd in openbare werken dan in 2001 (-3 %). Het lijkt er sterk op dat de dure hervorming van de politiediensten ten koste is gegaan van de investeringen die de gemeenten aanvankelijk hadden voorzien voor wegen- en afwateringswerken.

Evolutie 1999-2002 van de investeringen in de burgerlijke bouwkunde in België (in miljard euro - constante prijzen 2001)

■ Totaal burgerlijke bouwkunde
■ Nieuwe burgerlijke bouwkunde
■ Renovatie

Bron: VKEIB

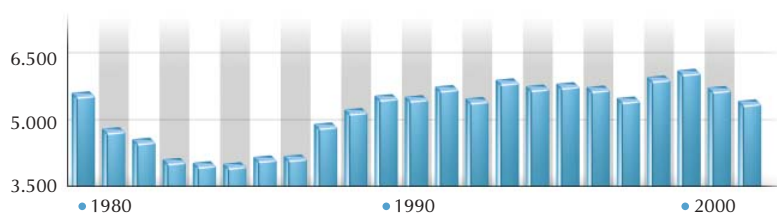
Foto: Samantha Mavakala

CEMENTVERBRUIK IN BELGIË

(Leveringen van de Belgische cementfabrieken op de nationale markt + invoer)

Het verbruik van grijs cement blijft een dalende trend vertonen. Eind 2002 bedroeg dat in totaal 5.442.000 ton. De twee laatste boekjaren zijn dus alles behalve positief, vermits we voor het tweede opeenvolgende jaar aankijken tegen een gevoelige daling van het volume verbruikt grijs cement. Deze vermindering wordt geschat op 5 % in vergelijking met het jaar 2001.

Het cementverbruik in België (x 1.000 t.)

Invoer

Nadat voor 2001 een vermindering werd genoteerd van 9 %, wist de invoer van grijs cement de trend om te buigen en nam in 2002 toe met 2%. Er werd in dat jaar 743.000 ton ingevoerd. Deze import vertegenwoordigt 13,7 % van het verbruik van grijs cement in 2002, wat neerkomt op 1 % marktaandeel meer dan in 2001.

Cementverbruik per inwoner

In België bedraagt het cementverbruik per inwoner in 2002 528 kg tegenover 556 kg het jaar ervoor. Dat betekent dus een nieuwe daling van 5,5 % in vergelijking met 2001. Een nog sterkere achteruitgang valt te noteren in Duitsland, met een daling van 8 % van het verbruik per inwoner.

Frankrijk blijft daarentegen op het niveau van 2001, terwijl Engeland z'n verbruik zelfs zit stijgen met 3,8 %, en daarmee weer op het niveau van de jaren '90 komt.

In de Europese Unie neemt het verbruik per inwoner toe met ongeveer 1 %. In 2002 bedraagt dat 507 kg, tegenover 504 kg in 2001.

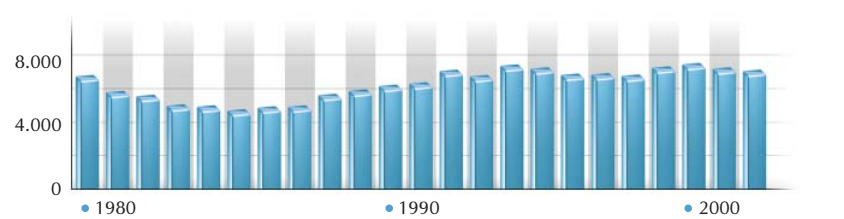
LEVERINGEN VAN DE CEMENTINDUSTRIE

(leveringen van de Belgische cementfabrieken op de binnenlandse markt en voor de uitvoer)

De Belgische cementfabrieken leverden het voorbije jaar ongeveer 7.103.000 ton grijs cement. In vergelijking met de resultaten van het jaar 2001 komt dat neer op een daling met 138.000 ton, of bijna 2 %.

Geografisch gezien nemen de binnenlandse leveringen 66,2 % voor hun rekening, zijn de intracommunautaire bestemmingen goed voor 32,5 % en vertegenwoordigt de rest van de export 1,3 %.

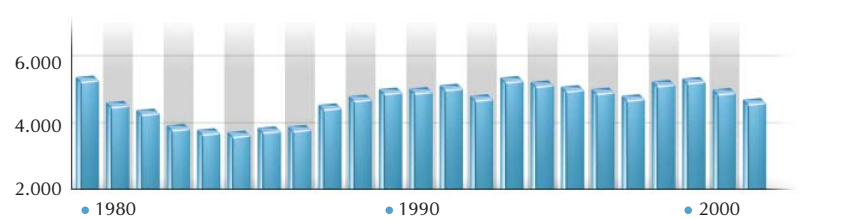
Totale leveringen grijs cement (x 1.000 t.)

Leveringen voor de binnenlandse markt

De leveringen van de Belgische cementfabrieken op de binnenlandse markt zijn goed voor 4.699.000 ton. Ze zijn in 2002 dus gevoelig gekrompen. De achteruitgang bedraagt 6 %, wat in hoofdzaak te wijten is aan de verslappende economische groei, maar ook aan de voor de bouw heel nefaste weersomstandigheden (zeer grote neerslaghoeveelheden in het laatste kwartaal van 2002).

Binnenlandse leveringen grijs cement (x 1.000 t.)

De verdeling van de binnenlandse leveringen per cementtype blijft ook dit jaar stabiel. Hoogovencement (CEM III) behoudt zijn relatief aandeel van 51 % dat het ook in 2001 bereikte, terwijl het aandeel van CEM I-, CEM II- en CEM V-cement nog geen procent varieert.

De cementleveringen per verpakkingswijze zijn eveneens heel stabiel gebleven in 2002. De leveringen in zakken zijn goed voor 16 % van de binnenlandse leveringen van grijs cement, een cijfer dat haast identiek is aan dat van 2001 (15,5 %).

Leveringen per type gebruiker

De leveringen aan de betoncentrales zijn goed voor meer dan de helft van alle cement dat op de binnenlandse markt werd geleverd door de leden van de federatie. Ze zetten dus hun opmars verder, met 52 % van de cementleveringen.

De geprefabriceerde producten op basis van cement zien hun marktaandeel stijgen met 1,2 % in vergelijking met 2001. Deze toename gaat uiteraard ten koste van de cementleveringen aan de handel en op de bouwplaats. Dit fenomeen kan worden verklaard door het grote gebruiksgemak en de hoge rendabiliteit (tijdwinst) die deze producten bieden.

Foto: Xavier Buisseret

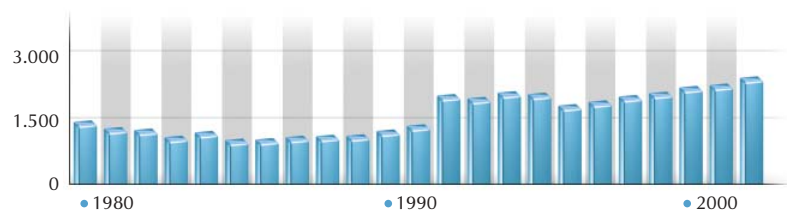
Foto: Luc Deglin

Leveringen in het buitenland

De uitvoer van grijs cement is blijven groeien in de loop van 2002 en bereikt met meer dan 2.400.000 ton een nieuwe recordhoogte. Deze uitvoer laat een toename noteren van 6,8 % in vergelijking met het volume dat in 2001 werd geëxporteerd.

De Lid-Staten van de Europese Unie absorberen meer dan 96 % van de Belgische uitvoer. In absoluut volume namen de intracommunautaire leveringen toe met 7,3 %.

Uitvoer van grijs cement (x 1.000 t.)

VOORUITZICHTEN VOOR DE BOUWMARKT EN DE BELGISCHE ECONOMISCHE CONTEXT IN 2003

Volgens de recentste voorspellingen (maart 2003) van het Planbureau zou het Belgisch Bruto Binnenlands Product in 2003 met maar 1,3 % toenemen. In dit verband is het duidelijk dat het oorlogsklimaat in het Midden-Oosten de consumenten en investeerders de eerste maanden van 2003 een afwachterende houding heeft doen aannemen. De onzekerheid in de economische vooruitzichten is daarom groot en conjunctuuranalyses zijn moeilijk te maken.

Woningsector

Onder invloed van de steeds stijgende werkloosheid, die in de hand wordt gewerkt door de slechte economisch toestand in 2002, zal de activiteit in de sector van de nieuwbouwwoningen de komende maanden naar alle waarschijnlijkheid niet gevoelig verbeteren. Toch moeten de historisch lage hypothecaire rentevoeten van vandaag deze activiteit op een stabiel niveau kunnen houden.

Begin 2003 zien we eveneens de bevestiging van een algemene trend, met name een verschuiving van eengezinswoningen naar appartementsgebouwen. De reden waarom appartementsgebouwen een steeds groter succes kennen, is uiteraard de hoge prijs van de bouwgronden.

De renovatie, van haar kant, boekt bemoedigende resultaten, vooral voor renovaties waar geen bouwvergunning voor nodig is.

Utiliteitsbouw

Volgens het IRES (Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek) is de onzekerheid inzake het economisch herstel niet meteen een stimulans voor de directies van bedrijven om op korte termijn te gaan investeren. Zeker nu de

Foto: Laurence Gerarts

productiecapaciteit voldoende is om een eventuele toename van de vraag te kunnen beantwoorden.

Door de band zullen de investeringen van de ondernemingen maar heel lichtjes toenemen in 2003, een gevolg van de afbrokkelende rendabiliteit van de bedrijven die de laatste jaren kon worden vastgesteld. Sommige bedrijven maken zelfs gewag van een daling van de investeringen (de analisten van Dexia kondigen een daling aan van 2,7 %).

Wat de bouw betreft, ten slotte, voorziet de VKEIB (de Vereniging voor de Kwaliteit van de Economisch Indicatoren in de Bouw) een daling van 2,3 % voor de residentiële nieuwbouw, maar ook een toename met 2,9 % voor de renovaties.

Openbare werken

Voor 2003 kunnen we een stabilisering verwachten van de grote aan de gang zijnde projecten. Dat heeft in hoofdzaak betrekking op projecten die te maken hebben met waterzuivering, met de modernisering van het spoor of nog met het G.E.N. In dat opzicht maakt de onzekere toestand van een aantal opdrachtgevers elke voorspelling bijzonder moeilijk.

De VKEIB voorziet voor 2003 echter een globale toename van de activiteit in de sector van de openbare werken in België (+ 2 %).

Investeringen in de cementsector

De Belgische cementsector investeerde in 2002 ongeveer 62,4 miljoen euros. Het gaat in hoofdzaak om de voortzetting en afwerking van grote investeringen die de cementindustrie in 2001 realiseerde. Ter herinnering geven we nog even mee dat deze werken betrekking hadden op de bouw van een nieuwe maalderij, op de uitbreiding van de ovencapaciteit, op het graven van een tunnel om grondstoffen aan te voeren en op de vervanging van uitrustingsmaterieel.

Het jaarlijks gemiddelde van de investeringen die de afgelopen twintig jaar werden gedaan, bedraagt meer dan 50 miljoen euro, wat aantoont dat de Belgische cementindustrie haar positie als performante industrie in Europa in stand wil houden.

Foto: Robert Boons

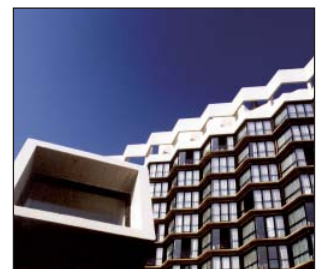

Foto: Michel Leerman

Algemene statistieken

GRIJS CEMENT

4

TOTALE LEVERINGEN

Jaren	Portlandcement		Hoogovencement		Totaal cement (x 1.000t)
	(x 1.000t)	(%)	(x 1.000t)	(%)	
1980	4.353	64,0	2.444	36,0	6.797
1985	2.559	53,9	2.185	46,1	4.744
1990	3.559	57,4	2.645	42,6	6.204
1995	4.117	56,8	3.127	43,2	7.244
1996	3.961	57,9	2.884	42,1	6.845
1997	3.971	57,8	2.903	42,2	6.874
1998	3.933	57,8	2.870	42,2	6.803
1999	4.103	56,4	3.174	43,6	7.277
2000	4.187	55,8	3.323	44,2	7.510
2001	4.069	56,2	3.172	43,8	7.241
2002	4.100	57,7	3.003	42,3	7.103

Bron: FEBELCEM

EMPLOI DANS L'INDUSTRIE CIMENTIERE BELGE

Jaren	Aantal bedienden (maandgemiddelde)	Aantal arbeiders (maandgemiddelde)	Totaal aantal arbeidsuren
1990	615	1.339	1.961.378
1995	680	1.139	1.768.312
1996	713	1.139	1.714.133
1997	765	1.161	1.667.694
1998	759	1.125	1.653.196
1999*	759	1.119	2.737.911
2000	777	1.086	2.676.617
2001	744	1.015	2.495.094
2002	666	966	2.395.227

Bron: 1990 - 2002 NIS, Maandelijke productiestatistiek / PRODCOM

* Sinds 1999: aantalwerkuren arbeiders + bedienden

INVESTERINGEN VAN DE BELGISCHE CEMENTINDUSTRIE

Jaren	Rollend materieel, installaties, machines en uitrusting	Terreinen en gebouwen	Totaal investeringsen
	(x 1.000 €)	(x 1.000 €)	(x 1.000 €)
1980	14.918	6.037	20.955
1985	38.547	4.421	42.968
1990	43.131	4.739	47.870
1995	40.932	6.689	47.621
1996	38.658	6.659	45.317
1997	34.070	16.493	50.563
1998	32.233	4.158	36.391
1999	33.389	6.122	39.511
2000	56.812	8.346	65.158
2001	96.397	14.501	110.898
2002	44.691	17.679	62.370

Bron: 1980 - 1990: N.I.S.: Jaarlijkse statistiek van de investeringen / 1995 - 2002: FEBELCEM

UITVOERLEVERINGEN

Jaren	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002
Bestemming				(%)			
Nederland	70,8	76,8	74,6	47,6	42,4	44,4	
Frankrijk	0,4	0,7	2,0	40,8	46,9	44,3	
Duitsland	10,6	11,3	8,3	5,9	4,4	5,0	
G.H. Luxemburg	0,0	0,0	1,0	0,6	1,0	0,7	
Verenigd Koninkrijk	0,2	1,4	9,5	1,7	0,8	0,9	
Andere E.U.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,5	
TOTAAL E.U.	82,0	90,2	95,4	96,6	95,8	95,8	96,1
BUITEN E.U.	18,0	9,8	4,6	3,4	4,2	4,2	3,9
Europa extra E.U.	6,4	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	0,1
Africa	10,4	5,5	3,1	2,1	1,8	1,6	2,3
America	0,0	0,0	0,7	0,5	0,4	0,1	0,0
Azië	0,0	2,6	0,8	0,0	0,1	0,2	0,3
Oceanië	1,2	1,7	0,0	0,8	0,5	0,9	1,3
TOTAAL (1.000 T)	1.423	1.029	1.203	2.039	2.189	2.245	2.404

Bron: FEBELCEM

CEMENTVERBRUIK IN E.U. LANDEN

Jaren	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002
Land				(x 1.000t)			
Duitsland	43.740	32.495	34.552	38.486	35.683	31.401	28.900
Oostenrijk	5.401	4.561	4.898	4.987	4.495	4.430	4.350
België	5.622	4.036	5.556	5.762	6.125	5.725	5.442
Denemarken	1.601	1.435	1.333	1.185	1.562	1.500	1.593
Spanje	19.751	16.551	28.572	25.460	38.439	41.921	44.082
Finland	1.739	1.580	1.877	1.089	1.704	1.514	1.597
Frankrijk	28.088	21.024	25.157	19.822	20.633	20.661	20.727
G.H. Luxemburg	298	271	430	511	534	542	552
Griekenland	6.731	5.925	7.568	6.851	9.073	9.527	5.400
Ierland	1.816	1.300	1.589	1.860	3.155	3.165	3.080
Italië	41.215	37.263	43.243	34.639	38.338	39.300	40.950
Nederland	6.076	4.932	5.539	5.300	6.250	5.750	5.400
Portugal	6.011	5.293	7.124	7.886	10.482	10.478	10.800
Verenigd Koninkrijk	14.287	13.720	16.200	12.740	13.360	13.060	13.100
Zweden	2.317	1.682	2.380	1.505	1.534	1.622	1.574
TOTAAL E.U.	184.693	152.068	186.018	168.083	191.367	190.596	192.587

Bron: Cembureau

AFZET IN BELGIË

Naar wijze van vervoer en leveringsvorm

Jaren	Totaal (x 1.000 t)	Transportwijze (%)			Leveringsvorm (%)	
		Water	Spoor	Vrachtwagen	Verpakt	Bulk
1980	5.374	6	1	93	27	73
1985	3.715	5	1	94	26	74
1990	5.000	4	1	95	24	76
1995	5.205	3	0	97	21	79
1996	5.064	2	0	98	21	79
1997	5.007	2	0	98	20	80
1998	4.821	2	0	98	19	81
1999	5.223	3	0	97	17	83
2000	5.321	3	0	97	16	84
2001	4.996	3	0	97	15	85
2002	4.699	3	0	97	16	84

Naar soort en sterkteklasse

Jaren	Totaal (x 1.000 t)	Portlandcement			totaal	Hoogovencement			Totaal		
		Sterkteklassen				Sterkteklassen	Sterkteklassen		Sterkteklassen		
		32,5	42,5	52,5			32,5	42,5	32,5	42,5	52,5
		(%)					(%)		(%)		
1980	5.374	35	22	12	69	6	25	31	41	47	12
1985	3.715	32	15	9	56	16	28	44	48	43	9
1990	5.000	28	19	12	59	13	28	41	41	47	12
1995	5.205	24	20	11	55	16	29	45	40	49	11
1996	5.064	24	18	13	55	15	30	45	39	48	13
1997	5.007	23	18	13	54	16	30	46	39	48	13
1998	4.821	22	17	13	52	17	31	48	39	48	13
1999	5.223	20	17	13	50	16	34	50	36	51	13
2000	5.321	18	16	14	48	16	36	52	34	52	14
2001	4.996	17	17	14	49	16	35	52	33	53	14
2002	4.699	19	16	14	49	15	36	51	34	52	14

Afzet in de cementverwerkende industrie

Jaren	Vezelcement		Betonproducten		Stortklaar beton		Leveringen op de bouwplaats		Leveringen in de handel	
	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)
1980	302	5,6	1.052	19,6	1.895	35,3	505	9,4	1.620	30,1
1985	193	5,2	649	17,5	1.315	35,4	532	14,3	1.025	27,6
1990	218	4,4	1.111	22,2	2.098	42,0	364	7,3	1.209	24,2
1995	126	2,4	1.258	24,2	2.366	45,5	240	4,6	1.145	22,0
1996	122	2,4	1.279	25,3	2.247	44,4	302	6,0	1.114	22,0
1997	123	2,5	1.258	25,1	2.232	44,6	340	6,8	1.054	21,1
1998	102	2,1	1.229	25,5	2.176	45,1	335	6,9	979	20,3
1999	67	1,3	1.305	25,0	2.566	49,1	313	6,0	972	18,6
2000	77	1,5	1.343	25,2	2.723	51,2	316	5,9	863	16,2
2001	120	2,4	1.162	23,3	2.577	51,6	341	6,8	796	15,0
2002	68	1,4	1.150	24,5	2.442	52,0	284	6,0	755	14,2

Bron: FEBELCEM

Het sociale landschap in 2002

5

De sensibilisering van het voltallig personeel voor gezondheid, veiligheid en leefmilieu, de continue opleiding van het personeel: dát waren de grote sociale krachtlijnen van de cementsector in 2002.

DE SOCIALE CONTEXT

De moeilijke conjuncturele context in het jaar 2002 heeft het sociale landschap beïnvloed. In deze context heeft de dreigende oorlog in Irak zijn weerslag gehad op de economische factoren en het vertrouwen ondermijnd van de leidende figuren uit het bedrijfsleven.

In deze onstabiele economische context heeft de regering de financiële toezegging beknot die bestemd was voor de vermindering van de sociale lasten van bedrijven. De voortzetting van de vermindering van de lasten voorzien voor de arbeiders heeft niet plaats kunnen vinden in april 2002.

Op 12 december 2002 zijn de sociale partners het eens geworden over een project van interprofessioneel akkoord met een concreet antwoord op de uitdagingen die zich stellen bij de ondernemingen die zich in een moeilijke economische context bevinden.

Een matigingssignaal werd gegeven voor de collectieve onderhandelingen van 2003-2004.

Het startsein was hierbij gegeven voor de loononderhandelingen.

- De gesprekspartners hebben bij dezelfde gelegenheid een overeenkomst gesloten met de overheid die een eigen beleid mogelijk maken van de problematiek aangaande de toenadering van de statuten tussen arbeiders en bedienden;
- een werkstimulans, onder andere door een versoepeling van het aanwervingsplan Rosetta;
- de concretisering van bijkomend budget voor de voortzetting van de lastenvermindering voor bedienden;
- de hernieuwing van een bepaald aantal verbintenissen met name op het gebied van brugpensioenen.

DE CEMENTINDUSTRIE

Investerings- en moderniseringsprogramma's of nieuwe werkregelingen werden in gang gezet. De sociale betrekkingen tussen syndicaten en werkgevers werden voortgezet in een open en constructief klimaat. De werknemersafgevaardigden werden bovendien regelmatig geïnformeerd aangaande de economische-, financiële-, sociale- en milieu ontwikkelingen in de sector.

De conjunctuurverandering in de bouwsector en de daling van de cementafname in België maakt een concurrentiële positionering nog noodzakelijker.

De loonkosten situeren zich op een hoog niveau. In de Europese context moet hun evolutie zich aanpassen aan die van de internationale omgeving. De kostenvermeerderingen moeten dus gecompenseerd worden door een noodzakelijke technologische vooruitgang en productiviteitsverbeteringen.

Het principe van de loonnorm maakt het mogelijk een zekere concurrentiepositie te behouden ten opzichte van exporterende ondernemingen van aangrenzende buurlanden van België. In de cementindustrie, hebben de loonkosten een beslissende impact op de kostprijzen en bijgevolg op het vermogen om met de omliggende landen te concurreren.

Hoewel noodzakelijk, laat de loonnorm het evenwel niet toe een voordelige concurrentiepositie te handhaven ten aanzien van de exporterende aangrenzende landen.

OPLEIDINGEN

Gericht op de toekomst en de wereld, voeren de cementfabrikanten een dynamisch personeelsbeleid.

De cementindustrie zet zich in voor een continue verbetering van de personeelsopleidingen. De perfectioneringsprogramma's worden voortgezet in alle personeelscategorieën. Zij betreffen zowel de disciplines eigen aan de cementindustrie als wel de bedrijfs-, de informatica-, de communicatie- en kwaliteitsopleidingen niet alleen wat het product en de diensten aangaan maar ook de impact op de fabrieken op het leefmilieu en de veiligheid.

Wat de risicogroepen aanbelangen is een financiële inspanning van 0, 10% op de totale loonsom voorzien voor het jaar 2002.

PREVENTIEPOLITIEK EN ARBEIDSBESCHERMING

De cementfabrieken hebben bijzondere aandacht voor de gezondheid en de bescherming van de arbeiders. Het gebruik van moderne uitrustingen en de valorisatie van de brandstoffen en de vervangingsstoffen vragen om een grotere waakzaamheid bij preventie. Alle werknemers die risico's lopen krijgen de nodige informatie alsmede een veiligheidsopleiding betreffende het juiste gebruik van de preventiemaatregelen en de voorgestelde bescherming.

De cementfabrieken hebben zich ertoe verbonden om regelmatig de doeltreffendheid van de opgestelde collectieve en individuele preventie- en beschermingsmaatregelen te evalueren.